

29. Smith, V.L. (1982). Microeconomic systems as an experimental science. *American Economic Review*, 72, 923-955.
30. Smith, V.L. (1994). Economics in the laboratory. *Journal of Economic Perspectives*, 8, 113-131.
31. Tversky, A., & Kahneman, D. (1974). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. *Science*, 185, 1124-1131.
32. Van Huyck, J.B., Battalio, R.C., & Beil, R.O. (1990). Tacit coordination games, strategic uncertainty, and coordination failure. *American Economic Review*, 80, 234-248.
33. Varian, H.R. (2016). Causal inference in economics and marketing. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 113, 7310-7315.

УДК 658.15

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У. Б. Бережницька, В. А. Лагдан

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: bi_if@ukr.net*

Забезпечення економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності є чи не найважливішим завданням підприємств в сучасних умовах господарювання, а основної її складової – фінансової безпеки – першочергово. Належний рівень фінансової безпеки підприємства свідчить про його фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність активів, оптимальну структуру капіталу, прибутковість та рентабельність діяльності.

Актуальність даної проблематики підсилюється в умовах розвитку кризових явищ в економіці, що передбачає зростання рівня загроз та ризиків зовнішнього середовища. В даному контексті цілком виправданими і логічними є узагальнення проф. О. Амосова щодо необхідності вивчення значно ширшого кола питань при дослідженні фінансової безпеки підприємства, оскільки її слід розглядати «...як можливість забезпечення його стійкості в різноманітних, в тому числі і в несприятливих умовах, які складаються у зовнішньому середовищі...» [1].

Теоретичну базу фінансової безпеки підприємства досліджували багато вчених, зокрема: О.Амосов [1], В.Ареф'єв [2], О.Барановський [3], М.Бердар [4], О.Біломістний [6], І.Бланк [16], А.Вергун [7], К.Горячева [8], Є.Картузов [9], Д.Коваленко [10], Л.Крючко [11], Н.Михаліцька [12], Я.Мулик [13], В.Мунтіян [14], Л.Некрасенко [15]. Проте, незважаючи на численні праці, присвячені даній проблематиці, досі не існує єдиного, загальноприйнятого визначення фінансової безпеки підприємства, а кожен з авторів і далі пропонує власне, достатньо дискусійне та часто не узгоджене з іншими, трактування. Це суттєво перешкоджає введенню даної економічної категорії в науково-

практичний вжиток і зумовлює подальше дослідження відповідно до піднятої теми.

Отже, метою роботи є уточнення економічного змісту фінансової безпеки підприємства та виявлення обов'язкових елементів її забезпечення.

Центральне місце у системі економічної безпеки підприємства належить її фінансовій складовій, яка виражає мету та узагальнює результати господарської діяльності, без неї практично неможливо вирішити жодну проблему, що постає перед підприємством [7, с. 1]. Водночас відмітимо, що поняття «фінансова безпека» відносно нове, введене у науковий обіг тільки в останньому десятиріччі [2, с. 168].

Я. Мулик [13, с. 197–198] наводить ґрунтовну систематизацію трактувань фінансової безпеки підприємства в розрізі різних підходів до її визначення. Вважаємо, що найбільш доцільним є підхід, за яким фінансову безпеку підприємства розглядають як його здатність ефективно і стабільно здійснювати свою діяльність або ж ефективно використовувати потенціал та ресурси [13, с. 197]. В рамках даного підходу ряд авторів висловили власне бачення сутності фінансової безпеки підприємства. Серед них, на наш погляд, особливої уваги заслуговує думка В.Мунтіян [14]: «...фінансова безпека розглядається як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного та фінансового розвитку».

Цікавим також є погляд Є.Картузова [9] щодо фінансової безпеки підприємства, який визначає її як «...такий фінансовий стан підприємства, що характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, які використовуються підприємством; по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи». При цьому умовами забезпечення фінансової безпеки підприємства є: високий ступінь гармонізації й узгодження фінансових інтересів підприємства з інтересами оточуючого середовища та інтересами його персоналу; наявність на підприємстві стійкої до загроз фінансової системи, яка спроможна забезпечувати реалізацію: фінансових інтересів, місії і завдань; збалансованість і комплексність фінансових інструментів і технологій, які використовуються на підприємстві; постійний і динамічний розвиток фінансової системи (підсистеми) підприємства [9, с. 174].

Отже, фінансова безпека підприємства:

1) є ключовою складовою його економічної безпеки, адже без фінансового забезпечення та належного управління фінансовими ресурсами неможлива діяльність суб'єкта господарювання;

2) у своїй внутрішній структурі, як і економічна безпека підприємництва в цілому, містить такі три обов'язкові елементи (компоненти): економічна незалежність, ефективність функціонування і здатність до розвитку [5, с. 91];

3) передбачає раціональне використання підприємницького потенціалу, в тому числі ефективне використання корпоративних, в першу чергу фінансових, ресурсів та можливостей підприємства;

4) охоплює сфери діяльності підприємства, пов'язані з формуванням та використанням капіталу, вираженого у грошовій і фінансовій формах, зокрема це питання щодо розробки та виконання бюджету (кошторису діяльності, фінансового плану), платіжно-розрахункові відносини з кредитними установами, страховими компаніями, інвесторами, партнерами, клієнтами, державою тощо;

5) це такий стан фінансової системи підприємства, що дозволяє забезпечити його платоспроможність, фінансову стійкість в коротко- та довгостроковій перспективі, захищеність від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Список використаних джерел:

1. Амосов О. Ю. Фінансова безпека підприємства в сучасних економічних умовах: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / О. Ю. Амосов // Проблеми економіки, 2011. – №4. – С. 76–80. – Режим доступу : http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2011-4_0-pages-76_80.pdf.

2. Ареф'єв В.О. Сутність та особливість фінансової безпеки підприємства як економічної категорії / В.О. Ареф'єв // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – №32. – С. 167–170.

3. Барановський О. І. Фінансова безпека: монографія. Інститут економічного прогнозування. – К. : Фенікс, 1999. – 338 с.

4. Бердар М. М. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / М. М. Бердар // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка. – 2011. – № 124/125. – С. 73–76.

5. Соціально-економічна безпека : навчальний посібник [У. Б. Бережницька, О. Я. Савко] ; за ред. М. О. Данилюка та У. Б. Бережницької. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016. – 264 с.

6. Біломістний О. М. Організаційне забезпечення фінансової безпеки підприємства / О. М. Біломістний // Сталий розвиток економіки. – 2015. – №1. – С. 56–61.

7. Вергун А. М. Сучасні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємств [Електронний ресурс] / А. М. Вергун, К. В. Стріжко // Ефективна економіка. – 2015. – №6. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4142>.

8. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки / К. С. Горячева // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65–67.
9. Картузов Є. П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти / Є. П. Картузов // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №8. – С. 172–181.
10. Коваленко Д. І. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства / Д. І. Коваленко, А. О. Легка // International scientific journal. – 2015. – №8. – С. 118–122.
11. Крючко Л. С. Теоретичні засади фінансової безпеки підприємства / Л. С. Крючко // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – №15. – С. 49–52.
12. Михаліцька Н. Я. Теоретичні засади фінансової безпеки підприємств / Н. Я. Михаліцька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – №1. – С. 268–275.
13. Мулик Я. І. Сутність поняття «Фінансова безпека підприємства»: систематизація наукових поглядів / Я. І. Мулик // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2013. – №3. – С. 195–206.
14. Мунтіян В.І. Економічна безпека України / В.І. Мунтіян. – К. : КВІЦ, 1999. – 464 с.
15. Некрасенко Л. А., Рибалка Ю. М. Складові управління фінансовою безпекою підприємств [Електронний ресурс] / Л. А. Некрасенко, Ю. М. Рибалка – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/162.pdf>.
16. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. – К. : «Ника-Центр», 2002. – 751 с.

УДК 330.322

РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

О. В. Белякова

Київський національний університет культури і мистецтв

e-mail: tttt66t@ukr.net

Визнання України сучасною Європейською державою здатною вдало конкурувати на світовому ринку не можливо без розгалуження інноваційних перетворень в усіх сферах й галузях господарства що в свою чергу повинно забезпечуватися ефективною державною політикою.

Досвід європейських країн показує, що для удосконалення системи державного і місцевого управління інноваційним розвитком має бути чіткий розподіл функцій між централізованими і децентралізованими структурами влади щодо координації напрямків економічного розвитку країни.

Дане твердження стає актуальним для вирішення проблеми удосконалення систем державного управління інноваційним розвитком як держави в цілому, так і її регіонів. Особливо це стосується розробки заходів щодо формування